

CD's

MARC-ANTOINE Charpentiers bekendste werk is wellicht het Eurovisiedeuntje (eigenlijk de prelude op een *Te Deum*). Hij was de meest Italiaanse van de Franse toondichters van zijn tijd, want studeerde in Rome. Dat was wellicht waarom hij in zijn vaderstad Parijs nooit de top bereikte.

Charpentier (1643-1704) kreeg te doen met de grote Lully, toen hij deze opvolgde als componist voor Molières stukken aan de Comédie Française. De jonge componist had de euvel moed om de composities van zijn voorganger opzij te schuiven. Lully, die aan het hof van de Zonnekoning werkte, pikte dat niet. Charpentier bleef ondanks een prachtige loopbaan toch maar de 'Poulidor van de Franse muziek'. Zijn muzikale productie leed er alvast niet onder: hij moet zo'n 450 religieuze composities hebben geschreven, vele daarvan voor de prachtlievende jezuïeten van Saint-Louis.

Naast missen en kerkliederen bracht Charpentier ook de allereerste oratoria ten gehore. Eigenlijk waren dat iets langere, gedramatiseerde motetten. De kleine 'kerstcantate' *Frigidae noctis* (H 421) op deze cd is een heel knap voorbeeld. De scherp gestoken zilveren stemmen van Solistenensemble Stimmkunst geven dit religieuze nummer een perfecte stemming mee.

We horen een uitmuntend koor met prachtige, individuele stemmen die als versmolten klinken, precies wat Charpentier beoogde voor kerkzang. Zangers moeten zich in de eredienst immers bescheiden opstellen en geen persoonlijke eer nastreven door elkaar te willen overklassen. Tegelijk moeten ze het beste van zichzelf geven, uit dank voor de God die in zijn scheppingsgoedheid hun het talent schonk.

Goede kerkmuziek moet bovendien het hart van de gelovige raken met de zuiverheid van Gods schoonheid. Dat was wat Charpentier aantrok in de liturgie van Port-Royal, de abdij waar zijn zus vertoefde. We horen het in het mooie *Magnificat* en in de vele *Noëls* die op deze cd kwistig zijn rondgestrooid. Het zijn pareltjes van muzikale barokvreugde. (JC)

Marc-Antoine Charpentier, Noël. Weihnachtskantaten — Christmas Cantatas, door Solistenensemble Stimmkunst en Ensemble 94 onder leiding van Kay Johannsen, Carus (distributie Coda), 83.196, 21,15 euro.

ETSJE jonger dan Charpentier was de in Saksen geboren Reinhard Keiser (1674-1739). Het is een naam die ons vandaag maar weinig zegt, maar de man mag gerust in één adem worden genoemd met zijn beroemde tijdgenoten Bach, Händel of Telemann.

Keiser zette de muzikale traditie van zijn familie voort en studeerde aan de Thomasschule in Leipzig. Later trok hij naar Braunschweig voor lessen in de Franse stijl bij een leerling van Lully. Omstreeks 1690 opende in deze stad de opera de deuren en dat trok de jonge Keiser enorm aan. Na een paar jaar besliste hij naar Hamburg te verhuizen, waar hij muziek schreef voor de opera aldaar. Tegelijk musiceerde hij zelf ook. Zijn middagconcerten op zondag bijvoorbeeld waren zeer befaamd.

Opera is evenwel een dure zaak voor de staatskas. In 1706 ging zijn opera failliet en Keiser moest de wijk nemen. Na enige tijd en heel wat benoemingen later kon hij terug naar Hamburg, waar hij in 1728 cantor van de Dom werd. In die functie legde Keiser zich de laatste tien jaren van zijn leven geheel toe op het schrijven en uitvoeren van kerkmuziek. We onthouden zeker zijn dramatische Marcuspassie, overgeleverd in een handschrift van Bach, wat toch een bijzonder teken van waardering mag worden genoemd.

Reinhard Keisers oratorium dateert evenwel niet uit die laatste periode, want hij schreef het werk al in 1705. Bijzonder in dit werk is de ernstig religieuze sfeer, die feilloos wordt opgeroepen. Op de cd staat ook nog een mooi *Magnificat* van Christoph Graupner (1683-1760). Met dit werk won de componist zijn aanstelling als Thomaskantor in Leipzig, maar zijn toenmalige werkgever liet hem niet vrij. Dan namen de vroede vaders van Leipzig maar hun tweede keuze: Johann Sebastian Bach... Desondanks blijft Graupners *Magnificat* een klassewerk en Bach toonde dat hij de concurrentie aankon door als allereerste werk in Leipzig uitgerekend ook een *Magnificat* (BWV 243a) af te leveren. (JC)

Reinhard Keiser, Dialogus von der Geburt Christi — Weihnachtsoratorium, Christoph Graupner, Magnificat in C, wereldpremière door de Rastatter Hofkapelle onder leiding van Jürge Ochs, Carus (distributie Coda), 83.417, 21,15 euro.

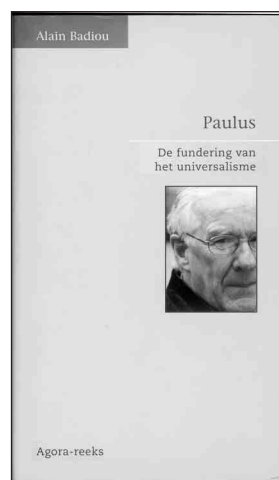
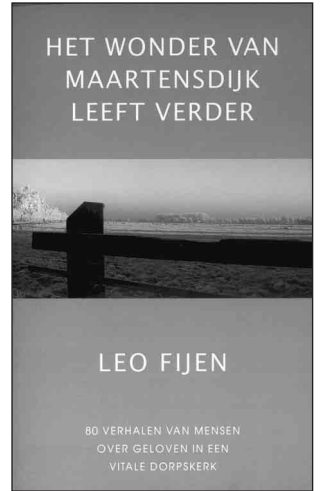
Het wekelijkse aanbod boeken, cd's en dvd's in *Kerk+Leven* is ook te raadplegen en te bestellen via het *Mediacenter* op de website www.kerknet.be.

GEEN GEWONE PAROCHIE

LEO FIJEN, bekend van het KRO-programma *Kruispunt*, schreef in 2001 *Het wonder van Maartensdijk*. Het veelgelezen en opgemerkte boek beschreef het succes van een dorpskerk in Nederland, niet toevallig ook zijn eigen parochie. Velen lazen het als een pleidooi voor de plaatselijke geloofsgemeenschap en tegen schaalvergroting. Het kerkbezoek ligt er op een goede 25 procent!

In dit vervolgbekend verzamelt Fijen de 'stukjes' die hij de voorbije tien jaar schreef voor het plaatselijke parochieblad van Maartensdijk. Het zijn portretten van parochianen, interviews, beschouwingen en zelfs een origineel verslag van een bezinningsdag met de parochie in een klooster. Na elk stukje meldt hij kort hoe het de betrokkenen verging. Fijen stelt ook vast hoe sterk 'nieuwe katholieken' de dienst uitmaken in hun parochie. Geschikt voor discussie in de parochie, of voor hen die een model zoeken voor originele bijdragen in het eigen Kerk + Leven. (EDS)

Leo Fijen, Het wonder van Maartensdijk leeft verder. 80 verhalen over geloven in een vitale dorpskerk, Ten Have, Kampen, 2008, 502 blz., 29,90 euro, ISBN 978 90 259 5926 5.

TAAIE PAULUS

HET lopende Paulusjaar brengt uitgeverij Ten Have een originele bijdrage. De Franse atheïstische filosoof Alain Badiou is immers al vele jaren gefascineerd door denken en persoon van de 'apostel der volkeren'. Volgens hem bracht Paulus een culturele revolutie op gang waarvan wij vandaag nog steeds afhankelijk zijn. Op een strikt filosofische wijze toont hij aan dat Paulus vanuit de verrijzenis van Christus alle grenzen en onderscheid tussen mensen wegvaagt. Maar volgens Badiou was Paulus ook 'antifilosof'.

Dit is geen makkelijk boek, en het staat vol filosofische vaktiaal. Badiou blijft ook een typische Franse atheïst, die zegt „niets op te hebben met Paulus' boodschap”. Het verhaal van Jezus' verrijzenis noemt hij een „fabel”, en het Bijbelboek Handelingen een „vervalste biografie”. Dat is nogal kort door de bocht. De beschrijving van Paulus' actualiteit beklijft daarentegen wel en geeft te denken. (EDS)

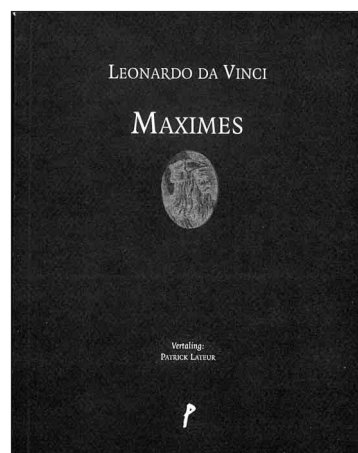
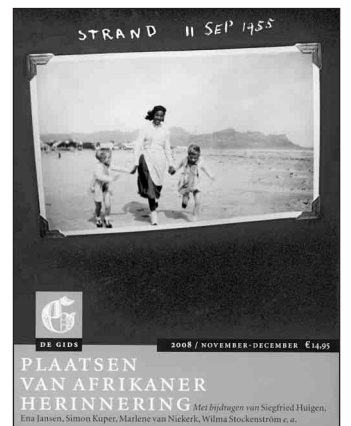
Alain Badiou, Paulus. De fundering van het universalisme, Ten Have, Kampen, 2008, 190 blz., 22,50 euro, ISBN 978 90 259 5679 0.

DOCHTERTAAL

OIT bestond in Vlaanderen een levendige belangstelling voor het Afrikaans, de dochtertaal van het Nederlands in Zuid-Afrika. Iedereen kon *Sarie Marais* meezingen. Tijdens de strijd tegen het Zuid-Afrikaanse apartheidregime raakte deze belangstelling ondergesneeuwd en keerde eigenlijk nooit meer weer. Niettemin beschikt het Afrikaans, dat ook de moedertaal is van vele kleurlingen over een indrukwekkende literatuur.

Dit nummer van *De Gids* gebruikt het beproefde concept. Literaire auteurs schrijven over plaatsen die wezenlijk zijn om de betreffende taal en cultuur te begrijpen. De samenstellers vragen zich wel af of er over honderd jaar nog Afrikaners met een eigen herinneringscultuur over zullen zijn. (EDS)

Siegfried Huigen, Plaatsen van Afrikaner herinnering, in De Gids (november-december 2008), 14,95 euro, ISBN 978 90 5018 9354.

DA VINCI ANDERS

LEONARDO Da Vinci (1452-1519) kennen we allereerst als schilder. We denken dan meteen aan de *Mona Lisa* of *Het Laatste Avondmaal*, een fresco te bezichtigen in het dominicanenklooster Santa Maria delle Grazie in Milaan. Maar de grote Da Vinci was ook architect, uitvinder, componist... kortom een schoolvoorbeeld van de *homo universalis*, de zogeheten universele geleerde. Als denker en schrijver komt hij tot uiting in *Maximes*, een reeks stellingen waarin hij zijn mens- en wereldbeeld uitdrukt. En daarin blijkt hij nogal pessimistisch te zijn. Maar een vleugje ironie houdt die visie draaglijk.

In een selectie en vertaling van Patrick Lateur, verschenen bij uitgeverij P, maakt de lezer kennis met de levensvisie van deze intellectueel uit de renaissance. Die wordt aangereikt in tachtig maximes op een twintigtal

bladzijden (links de oorspronkelijke Italiaanse tekst, rechts de Nederlandse vertaling). In een aanvullende tekst verschaft de samensteller en vertaler de niet-ingewijde lezer genoeg informatie om de stellingen van Da Vinci in hun juiste context te plaatsen.

Afwisseling doet eten, wordt gezegd. Vul Anselm Grün of Henri Nouwen dus gerust eens aan met deze relativerende spreuken en gezegden van Leonardo Da Vinci. Wat dacht u bijvoorbeeld van deze: „Wie goed stapt, valt zelden.” Of nog: „Ten onrechte jammeren de mensen over de vluchtige tijd en beschuldigen hem dat hij te snel gaat, zonder te bemerken dat hij voldoende lang duurt. Maar het goede geheugen waarvan de natuur ons heeft voorzien, maakt dat alles uit een ver verleden ons nabij lijkt.” Opgepast, niet voor optimisten. (LW)

Leonardo Da Vinci [vertaald Patrick Lateur], Maximes, Uitgeverij P, Leuven, 2009, 40 blz., 12 euro, ISBN 978 90 79433 23 0.